

Rekenkamer Hilversum

Jaarverslag 2015

Rekenkamer Hilversum

Jaarverslag 2015

Rekenkamer Hilversum

Dudokpark 1, kamer 1.14
Postbus 9900
1201 GM HILVERSUM
Rekenkamer@hilversum.nl

Maart 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Inleiding	5
2. Uitvoering onderzoeken	6
2.1 <i>Onderzoek Vrouwenopvang</i>	6
2.2 <i>Nazorgonderzoek Re-integratiebeleid</i>	8
2.3 <i>Onderzoek Slank en Hoogwaardig</i>	8
2.4 <i>Invulling vierde onderzoek</i>	9
3. Overige activiteiten	10
3.1 <i>Interne contacten</i>	10
3.2 <i>PR</i>	10
3.3 <i>Rondje langs de fracties</i>	10
3.4 <i>Externe contacten</i>	10
3.5 <i>Actieplan lokale rekenkamers</i>	11
4. Financieel overzicht 2015	12

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van de Rekenkamer Hilversum. Ook dit jaar heeft de rekenkamer met veel plezier uitvoering gegeven aan haar jaarplan. De rekenkamer heeft het onderzoek naar de vrouwenopvang afgerond en het nazorgonderzoek naar het re-integratiebeleid opgestart. Het onderzoek naar Slank en Hoogwaardig bevindt zich momenteel in de afrondende fase.

Eind 2016 zal de eerste termijn van 6 jaar aflopen waarin de rekenkamer zonder raadsleden operationeel was. Op 1 juli 2015 heeft de gemeenteraad van Hilversum eervol ontslag verleend aan de voorzitter van de rekenkamer, Vivien van Geen. In november 2016 verstrijkt mijn benoemingstermijn en in januari 2017 zullen ook de benoemingstermijnen van Katja Bongers en Erwin Derks eindigen. In 2016 zal daarom uitgebreid teruggekeken worden op de afgelopen periode en zullen de resultaten, vorm en werkwijze van de rekenkamer geëvalueerd worden.

Raad, griffie, college van burgemeester en wethouders en ambtelijke organisatie dank ik hartelijk voor de prettige en constructieve samenwerking in het afgelopen jaar.

Robert Elenbaas
plaatsvervangend voorzitter

1. Inleiding

De rekenkamer heeft een onafhankelijke positie binnen de gemeente. Onafhankelijk ten opzichte van raad, college van burgemeester en wethouders en ambtelijke organisatie, maar ook onafhankelijk ten opzichte van burgers, bedrijven en instellingen van Hilversum. Het is de taak van de rekenkamer om het bestuur dat de gemeente voert te onderzoeken op doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. De rekenkamer let daarbij ook op de randvoorwaarden van goed bestuur. Dat wil zeggen dat ze ook oog heeft voor zaken als integriteit, democratische besluitvorming en publieke verantwoording. De rekenkamer richt zich met haar conclusies en aanbevelingen in de eerste plaats tot de gemeenteraad. Met haar onderzoeken wil de rekenkamer bijdragen aan een beter bestuur in Hilversum en het vertrouwen van de burger in het gemeentebestuur vergroten.

De samenstelling van de rekenkamer was in 2015 als volgt:

Leden:

- dr. Vivien van Geen (voorzitter) tot 1 juli 2015
- drs. Katja Bongers
- drs. Erwin Derks
- dr. Robert Elenbaas

Secretaris:

- drs. Dorien Verloop

In dit jaarverslag legt de rekenkamer verantwoording af over haar activiteiten in 2015 en de besteding van de financiële middelen. Voor meer informatie over de rekenkamer, haar visie, werkwijze en onderzoeksrapporten verwijzen wij u naar de website

http://www.hilversum.nl/Inwoners/Politiek/De_Rekenkamer

U kunt de Rekenkamer Hilversum ook volgen op Twitter via @RKHilversum.

2. Uitvoering onderzoeken

2.1 Onderzoek Vrouwenopvang

Nadat de gemeente in het voorjaar van 2012 signalen met betrekking tot klachten over de Stichting Opvangcentrum het Gooi ontving, heeft het college opdracht gegeven aan een onafhankelijke onderzoekscommissie (Commissie Haanstra) om een onderzoek uit te voeren naar de vrouwenopvang in deze regio. Het onderzoeksrapport 'Gescheiden werelden' is op 18 juni 2012 verschenen.

De Commissie Haanstra kwam op hoofdlijnen tot de conclusie dat de cliënten van de Stichting Opvangcentrum het Gooi de bejegening van de directie als intimiderend ervoeren, met weinig empathie voor de situatie waarin de cliënten zich bevonden. De huisvesting was verouderd en het toezicht op de kwaliteit van de vrouwenopvang was onvoldoende geborgd. De gemeentelijke rol van goed opdrachtgever ontbrak. De onderzoekscommissie adviseerde het college van burgemeester en wethouders om de subsidiëring van de stichting zo spoedig mogelijk te beëindigen, en om aan een grotere instelling op het terrein van de vrouwenopvang opdracht te geven een nieuw opvangcentrum in de regio Gooi en Vechtstreek te realiseren. Ook moest de gemeente haar rol als opdrachtgever gaan pakken en grote aandacht besteden aan kwaliteitszorg. Op 22 juni 2012 gaf het college in zijn bestuurlijke reactie aan de conclusies en aanbevelingen van de commissie Haanstra over te nemen. Het college benoemde in zijn reactie een aantal activiteiten, met de toezegging deze activiteiten voor het einde van het jaar gerealiseerd te hebben.

Het onderzoek is omwille van de privacy van de betrokken vrouwen en hun familie- en gezinsleden in eigen beheer door de rekenkamer uitgevoerd.

Conclusies

De rekenkamer kwam op basis van haar onderzoek tot de volgende conclusies:

- De aanbevelingen van de Commissie Haanstra zijn grotendeels opgevolgd. De subsidierelatie met SOG is zorgvuldig afgebouwd. Bij Blijf Groep in Alkmaar koopt centrumgemeente Hilversum plekken voor de opvang van vrouwen uit de Gooi- en Vechtstreek in. Dit is een tijdelijke oplossing. Voor de lange termijn zijn er ver gevorderde plannen om samen met Almere een nieuwe opvanglocatie te bouwen in Almere Poort. Hilversum heeft hierbij de keuze gemaakt om -gegeven het beoogde kwaliteitsniveau- kostenbeheersing te stellen boven een locatie in de Gooi- en Vechtstreek.
- Hilversum moet zijn rol als opdrachtgever in de subsidierelatie met Blijf Groep nog verder doorontwikkelen. De prestatieafspraken die Hilversum met Blijf Groep heeft vastgelegd in de subsidieverlening en subsidie-uitvoeringsovereenkomst zijn gericht op budget en bezetting en niet op kwaliteit. In de subsidie-uitvoeringsovereenkomst zijn geen afspraken opgenomen over bijvoorbeeld klanttevredenheid, klachtenafhandeling, terugval, veiligheid, en begeleiding van vrouwen en kinderen. Als gevolg van deze prestatieafspraken wordt

Blijf Groep bij de subsidie-vaststelling afgerekend op kwantiteit en niet op kwaliteit. Dit is opmerkelijk omdat uit het onderzoek door de Commissie Haanstra bleek dat niet de bezetting, maar juist de kwaliteit van de opvang en het toezicht daarop tekort schoten. Ook is er sprake van inconsistenties in de afspraken zoals vastgelegd in de subsidie-uitvoeringsovereenkomsten en de afrekening daarover in de subsidievaststellingen. Dit heeft bij Blijf Groep tot onduidelijkheden geleid. Voor Blijf Groep is niet duidelijk in welke mate Hilversum bijdraagt/bereid is bij te dragen aan het landelijke dekkende systeem van vrouwenopvang.

- De lacune in de regelgeving rondom het toezicht op de kwaliteit van de vrouwenopvang is met de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 in principe gedicht. Echter, belangrijke details, zoals het toezicht op de kwaliteit van de dienstverlening, (brand)veiligheid en hygiëne zijn nog onvoldoende ingevuld door de gemeente Hilversum.

Aanbevelingen

De rekenkamer deed de volgende aanbevelingen om de vrouwenopvang in de regio Gooi- en Vechtstreek verder te verbeteren:

- Ga verder met de doorontwikkeling van de subsidierelatie met Blijf Groep. Gebruik daarbij het Kwaliteitsdocument “Opvang slachtoffers huiselijk geweld”. Volg actief de landelijke ontwikkelingen om tot een set van basisnormen tussen centrumgemeenten en instellingen, te komen.
- Maak prestatieafspraken met Blijf Groep over de kwaliteit van de dienstverlening en overweeg aan te sluiten bij de Basisset indicatoren van de Federatie Opvang. Maak ook prestatieafspraken met de overige ketenpartners (met name politie, brandweer en GGD) over veiligheid en hygiëne. Onderzoek of de prestatieafspraken die Blijf Groep met andere gemeenten (zoals Haarlem) heeft gemaakt over kwaliteit ook bruikbaar zijn voor Hilversum.
- De gemeente Hilversum is voornemens om de doelgroep in de vorm van een panel te betrekken in de doorontwikkeling van de subsidierelatie. Onderzoek in hoeverre de cliëntenraad de rol van het voorgenomen panel in kan innemen.
- Treed nogmaals in overleg met Blijf Groep om resterende onduidelijkheden over bijdrage aan het landelijk dekkende systeem van vrouwenopvang weg te nemen.
- Zorg bij de subsidievaststelling voor een consequente en consistente afrekening over de in de subsidie-uitvoeringsovereenkomst opgenomen prestatieafspraken.

Besluitvorming door de gemeenteraad

Op 5 november is het onderzoek behandeld in de Commissie Samenleving. Op 18 november heeft de raad het voorstel van de rekenkamer unaniem overgenomen. Motie M15/77 waarin het college wordt opgeroepen om gezamenlijke kwalitatieve afspraken te maken met Blijf Groep en de colleges

van de centrumgemeenten in Noord-Holland waarvoor Blijf Groep vrouwenopvang organiseert, is eveneens unaniem overgenomen.

2.2 Nazorgonderzoek Re-integratiebeleid

In 2009 heeft de (toenmalige) rekenkamercommissie onderzoek uitgevoerd naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het re-integratiebeleid. Inmiddels is er veel veranderd. Met ingang van 1 januari 2015 is de participatiewet in werking getreden: de doelgroep is vergroot (naast WWB-ers zijn ook -voormalig- WSW-ers en Wajongers deel gaan uitmaken van deze doelgroep), terwijl de budgetten voor re-integratie verkleind zijn. Nog meer dan voorheen zal de raad keuzes moeten maken welke voorzieningen voor wie beschikbaar worden gesteld, en wellicht welke voorzieningen niet (meer). De rekenkamer wil het nazorgonderzoek naar het re-integratiebeleid dan ook vanuit dit perspectief benaderen.

De hoofdvraag van het onderzoek is als volgt:

In hoeverre is door het college van burgemeester en wethouders uitvoering gegeven aan de besluitvorming van de raad naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek naar re-integratiebeleid uit november 2009?

Onderzoeksvragen:

1. Welke maatregelen zijn genomen?
2. Is er zicht op de effecten en resultaten van deze maatregelen en waaruit blijkt dat?

In het licht van de recente ontwikkelingen binnen het sociaal domein, heeft de Rekenkamer Hilversum nog de volgende aanvullende onderzoeksvragen geformuleerd, om zo de relevantie van de uitkomsten van dit nazorgonderzoek voor het huidige re-integratiebeleid te vergroten:

3. Welke beleidskeuzes heeft de raad gemaakt?
4. Is er verbetering mogelijk in de sturing van de raad op de effectiviteit van de inzet van het beschikbare budget voor re-integratie (nu: participatiebudget)?

De rekenkamer verwacht de resultaten van dit nazorgonderzoek voor het zomerreces 2016 te publiceren.

2.3 Onderzoek Slank en Hoogwaardig

De Rekenkamer Hilversum voerde in 2015 een onderzoek uit naar het traject Slank en Hoogwaardig. De reden dat de rekenkamer besloot onderzoek naar dit onderwerp te doen was dat dit organisatievernieuwingstraject een groot financieel en maatschappelijk belang heeft en grote impact op de organisatie van de gemeente Hilversum. Het traject moet forse bezuinigen opleveren en tegelijkertijd haar presteren en functioneren verbeteren. Voor de inwoners en ondernemers van Hilversum moeten de resultaten van de organisatievernieuwing dus ook zichtbaar worden.

De rekenkamer wil met dit onderzoek een bijdrage leveren aan het welslagen van het traject, door kansen en risico's voor het halen van de doelen van het traject Slank en Hoogwaardig onder de aandacht te brengen van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. Het

traject Slang en Hoogwaardig is nog niet klaar, dat wil zeggen dat het onderdeel hoogwaardig nog niet is afgerond. Met de uitkomsten van dit onderzoek kunnen gemeenteraad en college, indien nodig, bijsturen om de doelen van de organisatievernieuwing te behalen.

De hoofdvraag van het onderzoek is als volgt;

Welke doelen wil de gemeente bereiken met de organisatievernieuwing, in welke mate zijn deze bereikt en tegen welke kosten?

Onderzoeksvragen:

1. Wat waren de doelen van de organisatievernieuwing? Hoe wilde de gemeente deze doelen bereiken? Welke resultaten verwachtte de gemeente van de acties?
2. Wat heeft de organisatievernieuwing opgeleverd? Welke doelstellingen zijn inmiddels gerealiseerd en welke resultaten zijn bereikt?
3. Wat heeft de organisatievernieuwing gekost?
4. Hoe heeft het college de gemeenteraad over de organisatievernieuwing geïnformeerd om zijn kaderstellende en controlerende taak uit te kunnen voeren?

Op dit moment is de rekenkamer bezig met de afronding van het onderzoek. De rekenkamer verwacht de onderzoeksresultaten in het eerste kwartaal van 2016 te publiceren.

2.4 Invulling vierde onderzoek

In het Jaarplan 2015 had de rekenkamer capaciteit gereserveerd voor een vierde onderzoek. Over de invulling daarvan moest de rekenkamer zich nog oriënteren. De rekenkamer heeft echter besloten in 2015 niet nog een vierde onderzoek op te starten. De belangrijkste reden hiervoor was dat het onderzoek naar vrouwenopvang aanvankelijk was ingeschat als een 'kort' onderzoek waarvoor beperkte capaciteit nodig was. Het onderzoek naar de vrouwenopvang is in eigen beheer door de rekenkamer uitgevoerd en was omvangrijker dan aanvankelijk ingeschat. Hierdoor was er niet voldoende capaciteit meer beschikbaar om invulling te geven aan een vierde onderzoek.

3. Overige activiteiten

3.1 Interne contacten

In november heeft een afstemmingsoverleg plaatsgevonden tussen rekeningencommissie, wethouder Financiën, concerncontroller, accountant en rekenkamer. Daarnaast hebben de lid-rapporteur en de secretaris bij de start van nieuwe onderzoeken de inhoud en het proces afgestemd met de gemeentesecretaris, de betrokken portefeuillehouders en directeuren. Tijdens de onderzoeken heeft de secretaris regelmatig contact gehad met de betrokken ambtenaren over de voortgang en planning van het onderzoek. Daarnaast heeft de rekenkamer kennis gemaakt met de nieuwe griffier.

3.2 PR

De rekenkamer ambieert een open en toegankelijk orgaan te zijn. Om dit te bereiken voerde zij een actief communicatiebeleid. Concreet betekende dit in 2015:

- De rekenkamer heeft burgers via haar website opgeroepen suggesties aan te dragen voor nieuwe onderzoeksonderwerpen.
- Elk afgerond onderzoek leidt tot een schriftelijk rapport. Daarnaast wordt bij de presentatie van onderzoeken gezocht naar andere passende vormen van communicatie.
- Zowel bij de start als bij de afronding van onderzoeken heeft de rekenkamer een persbericht uitgegeven.
- In samenspraak met het gemeentelijk webbureau wordt de website van de rekenkamer voortdurend actueel gehouden. De website bevat alle openbare informatie over de rekenkamer, zoals de samenstelling en (neven)functies van leden, het visiedocument, het Reglement van Orde, de onderzoeksrapporten en nieuwsbrieven. Ook op de website van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR) zijn de onderzoeksrapporten van de rekenkamer te vinden.
- De rekenkamer is sinds 2013 ook te volgen op Twitter via @RKHilversum.

3.3 Rondje langs de fracties

In het najaar van 2013 en 2014 heeft de rekenkamer alle fracties persoonlijk bezocht door middel van een rondje langs de fracties. Het doel van dit rondje was om te inventariseren wat er leeft in de raad en wat de onderzoeksbehoefte voor het volgende jaar is. In 2015 heeft de rekenkamer de fracties niet persoonlijk bezocht, maar konden alle fracties via een formulier hun suggesties voor onderzoek per mail aanleveren bij de rekenkamer. Vervolgens heeft de rekenkamer persoonlijk contact opgenomen met de raadsleden, die op deze oproep van de rekenkamer gereageerd hadden.

3.4 Externe contacten

Om kennis en ervaring over het lokale rekenkamerwerk uit te wisselen, heeft de rekenkamer contact met collega-instellingen in het land. De Rekenkamer Hilversum is lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers & Rekenkamercommissies (NVRR). De secretaris heeft contact met collega-secretarissen en onderzoekers via de aan de NVRR verbonden Kennis Kring. Verder stelt de

Rekenkamer Hilversum zich ten doel om waar mogelijk bij te dragen aan de professionalisering van de lokale rekenkamerfunctie.

Alle leden van de rekenkamer en de secretaris hebben op 17 april 2015 het jaarcongres van de NVRP in Utrecht bezocht.

Naast hun deelname in de Rekenkamer Hilversum, zijn drie leden ook nog actief binnen andere lokale rekenkamercommissies. Erwin Derks was tot en met december 2015 voorzitter van de Rekenkamercommissie Zeist en Katja Bongers is lid van de Rekenkamercommissie Amstelveen. Robert Elenbaas is op 8 december 2015 benoemd als extern lid en plaatsvervangend voorzitter van de Rekenkamercommissie Zeist.

3.5 Actieplan lokale rekenkamers

In juli 2015 bracht minister Plasterk het “Actieplan lokale rekenkamers” uit. In dit plan wordt het standpunt verwoord, dat het onwenselijk is dat raadsleden participeren in een rekenkamercommissie. Het model van een rekenkamercommissie, moet daarom volgens dit plan uit de wet worden geschrapt. Dit plan heeft tot verdeeldheid geleid binnen de NVRP. Voorstanders van het actieplan vinden dat “de slager zijn eigen vlees keurt”, wanneer raadsleden participeren in een rekenkamercommissie. Tegenstanders achten de controlerende rol van volksvertegenwoordigers principieel niet onverenigbaar met het lidmaatschap van rekenkamercommissies en wijzen er bovendien op dat het lidmaatschap van raadsleden juist een instrument is om de betrokkenheid van de raad bij het rekenkamerwerk vorm te geven. Zij zijn van mening dat binnen het dualistische bestel de controle op het door het gemeentebestuur gevoerde beleid een van de drie kerntaken van het raadslid is.

Uit onderzoek blijkt niet dat het éne model beter zou zijn dan het andere. Wel blijkt uit onderzoek dat een belangrijke voorwaarde voor het goed functioneren van een rekenkamer(commissie) is, dat de vorm en inrichting van de rekenkamer(commissie) goed aansluiten bij de lokale situatie en bestaande wensen. De Rekenkamer Hilversum neemt daarom dan ook het standpunt in dat de keus voor het model (rekenkamer of rekenkamercommissie) nadrukkelijk tot de lokale autonomie behoort en dat dit ook zo moeten blijven.

4. Financieel overzicht 2015

De raad had voor 2015 een bedrag van €142.000,-¹ voor de rekenkamer begroot ter dekking van alle kosten. Dit budget is als volgt besteed:

Kostenpost	Begroting	Gerealiseerd per 31 december 2015
1. Vergoedingen leden en loonkosten secretaris	€ 89.000	€ 87.627
2. Inhuur onderzoeksbureaus	€ 52.000	€ 16.774
3. Overige kosten	€ 1.000	€ 298
Totaal	€142.000	€104.699

Het restantbedrag van €37.301,- vloeit terug naar de algemene middelen.

Het restant op de post “Inhuur onderzoeksbureaus”, kan verklaard worden door het feit dat de rekenkamer de onderzoeksactiviteiten voor het onderzoek naar vrouwenopvang zelf heeft uitgevoerd en het onderzoek naar Slank en Hoogwaardig, grotendeels zelf. De leden hebben voor het uitvoeren van deze onderzoeksactiviteiten geen aanvullende vergoeding gekregen. Hierdoor is in 2015 minder geld uitgegeven aan de inhuur van onderzoeksbureaus dan begroot.

¹ In het Jaarplan 2015 staat een begroot bedrag van €147.000,-. Dit bedrag is later door de afdeling Financiën bijgesteld naar €142.000 vanwege een correctie voor een verkeerd doorgevoerde ophoging van het onderzoeksbudget met €5.000,- in 2015. Hierdoor sluit de informatie in het Jaarplan 2015 en het Jaarverslag 2015 niet op elkaar aan en is er een verschil van €5.000,-.